

اردشیر عسگری

ریس پژوهشکدهٔ تعلیم و تربیت استان همدان

مدیریت کلاس درس فرایندی توأم با یادگیری

اشاره

اصطلاح مدیریت، یکی از مفاهیم کلیدی در قرن گذشته و قرن حاضر است که نظریه‌ها، دیدگاه‌ها و راهبردهای متنوعی دارد. روش‌های مدیریت با توجه به هر بافت و زمینه‌ای، متفاوت و مستلزم رعایت قوانین و مقررات خاص خود است. مدیریت کلاس درس نیز به عنوان یک علم، ویژگی‌ها، مؤلفه‌ها و روش‌هایی دارد که آن را از سایر انواع مدیریت جدا می‌کند. بسیاری معتقدند، مدیریت کلاس درس را نمی‌توان از فرایند تدریس و یادگیری جدا کرد زیرا توأم با آن رخ می‌دهد و تصمیم‌سازی در چنین شرایطی، کار معلم است و بس. در مقالهٔ کوتاه حاضر، نگاهی به این موضوع داشته‌ایم.

کلیدواژه‌ها

مدیریت کلاس درس، مدیریت یادگیری، تدریس، آموزش، کیفیت.

مقدمه

مدیریت

کلاس برای بسیاری از افرادی که از دور با نظام آموزشی در ارتباط هستند موضوعی است که آن را وظیفهٔ مدیریت مدرسه و سایر کارکنان درگیر با انضباط دانش‌آموزان می‌دانند. اما آن چه از نظر تخصصی و حرفه‌ای در مدیریت آموزشی مطرح است، با این تلقی تفاوت بسیار دارد. مدیریت کلاس

شامل اقداماتی است که معلم برای ایجاد نظم، ایجاد انگیزه، درگیر کردن دانش‌آموزان و جلب مشارکت آن‌ها در فرایند یادگیری

انجام می‌دهد. به عبارت بهتر، رهبری کردن امور کلاس از طریق تنظیم برنامهٔ کلاسی، ساماندهی مراحل کار، نظارت بر پیشرفت دانش‌آموزان و پیش‌بینی و حل مسائل است [صفوی، ۱۳۷۲]. در واقع مدیریت کلاس ایجاد زمینه برای تدریس و یادگیری بهتر است.

مدیریت کلاس و یادگیری

معلم در بدو ورود به کلاس

درس باید شرایط را برای تدریس و یادگیری فراهم کند. در واقع معلم باید از اقتدار لازم برای ایجاد نظم و انضباط برخوردار باشد و بتواند با حاکم کردن نظم اولیه در کلاس، دانش‌آموزان را برای یادگیری آماده کند. رودریگز (۲۰۰۵) می‌گوید، در مدیریت کلاس درس، هر فعالیتی راه حل خاص خود را دارد. حاکم کردن نظم بر کلاس با توجه به عواملی مانند موضوع درس، تعداد دانش‌آموزان، پایهٔ تحصیلی، بافت محلی و پیشینهٔ دانش‌آموزان، متفاوت خواهد بود.

در گام بعدی، معلم کلاس فعالیت اصلی خود را آغاز می‌کند. در واقع

بتواند شرایط کلاسی اثرگذاری را برای آن‌ها و خودش فراهم کند. در برخورد با دانش‌آموزان خاطی و نظم‌گریز نیز شرایط خاصی حکم‌فرماست. روش‌های متنوعی برای برخورد با این موضوع وجود دارند، اما در این جا چند نکته وجود دارد که رعایت آن‌ها ضروری است. اولین موضوع، تکرار نشدن رفتارهای

خطاکارانه است. موضوع بعد، کاهش اثر منفی آن‌ها بر فرایند یادگیری، و بالاخره استفاده از چنین رفتارهایی برای کنترل سایر دانش‌آموزان است. هنر معلم در کلاس، استفاده از همه شرایط برای یادگیری است و این شامل همه فعالیت‌های مفید و مضر می‌شود.

رویگز (۲۰۰۵) می‌گوید، معلم در کلاس می‌تواند تمامی مسائل را با یک روش حل کند. اما این راهکار حاصلی ندارد. معلم باید در مقابل هر موضوعی، راهکار خاصی را دنبال و از تمام ظرفیت خود و دانش‌آموزان برای یادگیری بهتر و بیشتر استفاده کند

که دانش‌آموزان در آن احساس خوشایندی داشته باشند.

معلم در مدیریت کلاس باید رعایت قوانین آموزشی را نیز مد نظر داشته باشد. این قوانین می‌تواند شرایط را برای تدریس و یادگیری فراهم کند و برنامه درسی را پوشش دهد. از طرف دیگر، فعالیت معلم در برخورد با مسائل پیش‌بینی نشده در کلاس درس، توان مدیریتی او را نشان می‌دهد. نظم معلم و نحوه برقراری ارتباط با دانش‌آموزان، در اداره کلاس نقش اساسی دارد. اگر معلم نتواند با دانش‌آموزان ارتباط مؤثر و متقابل برقرار کند، نمی‌توان انتظار داشت که

می‌توان گفت، هنر معلم برقراری توازن بین تدریس و یادگیری و پرداختن به همه امور کلاس است. همان طور که **بلاک و ویلیام (۲۰۰۳)** می‌گویند، کلاس درس مانند جعبه سیاه است و آنچه معلم در کلاس انجام می‌دهد، هر چند بر دیگران پوشیده است، اما همگی یک هدف را دنبال می‌کند و آن یادگیری است. در واقع برنامه‌های درسی و آموزشی چارچوب کار معلم را تشکیل می‌دهد و از این رو معلم در کلاس باید شرایطی را فراهم کند که همه دانش‌آموزان به اندازه ظرفیت یادگیری‌شان بیاموزند. این هنر معلم است که طوری کلاس را اداره کند

معلم در مدیریت کلاس باید رعایت قوانین آموزشی را نیز مد نظر داشته باشد

پی‌نوشت.....

1. Rodriguez, L

منابع.....

۱. صفوی، امین‌اله (۱۳۷۲). روش‌ها و فنون تدریس. معاصر. تهران.
۲. یادگارزاده، غلامرضا و پرند، کورش (۱۳۸۶). گفتارهایی در سنجش آموزش. مهتاب. تهران
3. Rodriguez, L (2005). Classroom Management. In: www.4faculty.org/includes/108r2.jsp